

Sygn. akt II AKa 40/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 czerwca 2013 r.

Sąd Apelacyjny II Wydział Karny w Rzeszowie

w składzie:

Przewodniczący: SSA Stanisław Urban (spr.)

Sędziowie: SSA Piotr Moskwa

SSA Stanisław Sielski

Protokolant: st. sekr. sądowy Halina Rączy

przy udziale Prokuratora Prokuratury Apelacyjnej w Rzeszowie

- Grażyny Zięby-Białowąs,

po rozpoznaniu w dniu 13 czerwca 2013 r.

sprawy **P. M.**

oskarżonego z art. 296 § 2 i § 3 i § 1 k.k., art. 585 § 1 k.s.h. i art. 308 k.k. w zw. z art. 300 § 3 k.k. w zw. z art. 300 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., art. 284 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k., art. 585 § 1 k.s.h., art. 585 § 1 k.s.h. w zw. z art. 12 k.k., art. 586 k.s.h., art. 308 k.k. w zw. z art. 300 § 2 k.k. i art. 300 § 3 k.k. w zw. z art. 300 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i art. 284 § 2 k.k.

na skutek apelacji wniesionej przez prokuratora Prokuratury Okręgowej w Tarnobrzegu

od wyroku Sądu Okręgowego w Tarnobrzegu

z dnia 9 listopada 2012 r., sygn. akt II K 24/11

u c h y l a wyrok w zaskarżonej części i w tym zakresie sprawę **przekazuje** Sądowi Okręgowemu w Tarnobrzegu do ponownego rozpoznania.

UZASADNIENIE

P. M. został oskarżony o to, że:

I. w dniu 14 marca 2007 roku, jako prezes zarządu spółki z o. o. (...), będąc osobą obowiązaną do zajmowania się jej sprawami majątkowymi, w sytuacji grożącej spółce upadłości, nie dopełnił ciężących na nim obowiązków w zakresie prawidłowego gospodarowania mieniem spółki i działał na jej szkodę w ten sposób, że działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej przez spółkę z o.o. (...), dokonał sprzedaży na podstawie aktu notarialnego nr rep (...) prawa wieczystego użytkowania czterech działek ewidencyjnych nr (...) położonych w M. wraz z prawem własności budynków na nich usytuowanych, za łączną kwotę 500 000 zł brutto, podczas gdy wartość rynkowa netto prawa wieczystego użytkowania powyższych nieruchomości na dzień 14 marca 2007 roku wyniosła 1 785 600 zł - czyli 2 178 432 zł brutto, przez co wyrządził spółce z o.o. (...) szkodę majątkową w wielkich rozmiarach w postaci kwoty 1 678 432 zł i udaremnił przez to zaspokojenie niżej podanych wierzycieli:

- R. A.,

- K. B. (1),
- P. H. (1),
- K. S.,
- J. F.,
- G. Ć.,
- J. H., - W. O.,
- K. K.,

- R. B. (1),

- D. P.,
- M. Z. (1),
- K. B. (2),
- S. P.,
- W. P. (1),

- P. T.,

- R. M.,
- L. K.,
- E. G.,
- R. S. (1),
- Z. N.,
- B. C. (1),
- Z. L.,
- W. J.,
- M. L.,
- Urzędu Skarbowego w K.,
- Urzędu Skarbowego w M.,
- (...) - Oddział K.,
- Urzędu Gminy M.,
- Urzędu Miasta M.,

- Urzędu Marszałkowskiego w R.,
 - (...) w M.,
 - Towarzystwa (...) w W.,
 - (...) Banku Spółdzielczego Oddział w M.,
 - Miejskiego Przedsiębiorstwa (...) w M.,
 - Przedsiębiorstwa (...) w M.,
 - (...) S.A. w P.,
- Firmy (...) w S. należącej do W. K.,
- (...) sp. z o.o. w W. ,
 - (...) B. K. w D.,
 - Skład (...) w D.,
 - (...) sp. z o.o.,
 - Kancelarii (...) z W.,
 - Grupy Zakupowej A. z R. należącej do G. K.,
 - (...) spółka z o.o. K.,
 - Firmy Ochrona Mienia (...) z D. należącej do E. W.,
 - (...) S.A. z W.,
- Firmy (...) Spółka Jawna z miejscowości Ł. należącej do (...)i J. S. (1),
- Firmy (...) z S., - (...) S.A. w W.,
 - Firmy (...) z C.,
 - Firmy Usługi (...) z C.,
 - Ochrona i (...) s.c. z P.,
 - PPHU (...) należącej do L. W. ze S.,
 - (...) S.A. w K.,
 - Al. - (...) R. S. (2) - S.,
 - Spółki z o.o. (...) z K.,
 - (...) sp. z o.o. - obecnie (...) S.A. - T.,
 - K + (...) sp. z o.o.,
 - (...) spółka z o.o. z W.,

- Firmy (...) z S.,
- (...) sp. z o.o. z W.,
- Firmy (...) należącej do P. P. z A.,
- (...) sp. z o.o. K.,
- Firma (...) należąca do K. B. (3),
- Biuro (...) s.c. F. M., P. L.,
- Firmy (...) S.A. z D.,
- (...) sp. z o.o. - B.,
- (...) sp. z o.o. w N.,

tj. o przestępstwo z art. 296 § 2 i § 3 i § 1 k.k. i art. 585§1 k.s.h. i art. 308 k.k. w zw. z art. 300 § 3 k.k. w zw. z art. 300 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.,

II. w okresie od 20 do 28 lutego 2007 roku w M. woj. (...), działając czynem ciągłym, w krótkich odstępach czasu, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, będąc prezesem zarządu spółki z o.o. (...), przywłaszczył powierzone przez (...) Bank Spółdzielczy - Oddział w M. na podstawie umowy przewłaszczenia nr (...) z dnia 17 sierpnia 2006 roku mienie w postaci:

- maszyny do formowania termo próżniowego M.,
- P. - frezarki do obróbki tworzyw w trzech płaszczyznach typ 400 B,
- maszyny do druku sitowego (...),
- linii do produkcji sitodruku VIT 2-60- R7,

łącznie wartości 685 216 zł, poprzez ich sprzedaż na rzecz firmy (...),

tj. o przestępstwo z art. 284 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k.,

III. w dniu 28 lutego 2007 roku w M., woj. (...), będąc prezesem zarządu spółki z o.o. (...) działał na jej szkodę poprzez przeprowadzenie fikcyjnej transakcji zakupu usług na doradztwo w zakresie działalności gospodarczej od spółki z o.o. (...), za którą to usługę wystawiono fakturę fv 1/07 na kwotę 322 080 zł,

tj. o przestępstwo z art. 585 § 1 k.s.h.,

IV. w dniu 16 marca 2007 roku w M., woj. (...), będąc prezesem zarządu spółki z o.o. (...) działał na jej szkodę poprzez przeprowadzenie fikcyjnej transakcji zakupu od spółki z o.o. (...) na doradztwo w zakresie działalności gospodarczej, za którą to usługę wystawiono fakturę fv 2/07 na kwotę 430 660 zł,

tj. o przestępstwo z art. 585 § 1 k.s.h.,

V. w okresie od 2 kwietnia 2007 roku do 14 czerwca 2007 roku w M., woj. (...), będąc prezesem zarządu spółki z o.o. (...) działając w warunkach czynu ciągłego, w krótkich odstępach czasu, w wykonaniu z góry podjętego zamiaru, działał na jej szkodę poprzez sfinansowanie remontu obiektów będących własnością spółki z o.o. (...) za który zapłacono łącznie 26 273 zł,

tj. o przestępstwo z art. 585 § 1 k.s.h. w zw. z art. 12 k.k.,

VI. w dniu 4 kwietnia 2007 roku w M., będąc prezesem zarządu spółki z o.o. (...), pomimo powstania warunków uzasadniających według przepisów upadłość spółki, nie zgłosił wniosku o ogłoszenie upadłości spółki z o.o. (...),

tj. o przestępstwo z art. 586 k.s.h.,

VII. w okresie od kwietnia 2007 roku do 14 października 2008 roku w M., woj. (...), będąc prezesem zarządu spółki z o.o. (...), w sytuacji grożącej spółce upadłości, w celu udaremnienia wykonania orzeczenia sądu, udaremniał zaspokojenie swoich wierzycieli przez to, że usunął następujące składniki majątku spółki z o.o. zajęte przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Mielcu:

- samochód osobowy m-ki O. (...) nr rej. (...) wartości 6 534 zł, - samochód osobowy m-ki O. (...) nr rej. (...) wartości 6 534 zł, -samochód osobowy m-ki O. (...) nr rej. (...) wartości 7 140 zł, -samochód osobowy m-ki O. (...) nr rej. (...) wartości 7 140 zł,

- urządzenie wielofunkcyjne Laser J. (...) wartości 924 zł,
- telefon fax KX - (...) P. wartości 116 zł,
- I. P. Komputer 300 GL wartości 683 zł,
- komputer F. (...) wartości 462 zł,
- komputer A. (...) 1000 w40 wartości 840 zł,
- drukarka E. (...) wartości 216 zł,
- komputer A. (...), (...) wartości 720 zł,
- komputer I. (...) wartości 1 050 zł,
- komputer I. (...) wartości 1 050 zł,
- komputer (...)627QM- (...) - (...) - (...) wartości 1 279 zł,
- komputer I. (...) wartości 840 zł,
- drukarka E. (...) wartości 200 zł,
- laptop A. wartości 1 045 zł,
- stolik okolicznościowy, okrągły z obudową drewnianą,
- odkurzacz ZELMER 2010 wartości 130 zł.

przez co wyrządził szkodę niżej podanym wierzycielom :

- R. A.,
- T. B.,
- M. B.,
- K. B. (4),

- R. B. (2),
- R. B. (3),
- K. B. (5),
- B. C. (2),
- J. Č.,
- A. D.,
- M. D.,
- K. G.,

-W. G. (1), -W. G. (2),

- P. H. (2),
- D. H.,
- L. J.,
- A. K.,
- D. K.,
- E. L.,
- D. L.,
- D. M.,
- J. M.,
- Z. M.,
- A. N.,
- B. N.,
- R. N. (1),
- A. P. (1), - W. P. (2), - A. P. (2),
- Z. P., - A. P. (3), - A. P. (4),
- B. R.,
- Z. R.,
- I. R., - W. S.,
- J. S. (2),
- G. S.,

- J. S. (3),
- Ł. S.,
- J. S. (4) - /zmarłego w dniu 27 kwietnia 2009 roku, obecnie prawa wierzyciela wykonuje J. S. (5)/,
- A. S. (1),
- P. S. (1),
- M. S.,
- R. S. (3),
- P. S. (2),
- T. S.,
- L. S.,
- J. S. (6),
- M. Ś.,
- A. S. (2),
- S. T.
- Z. W.
- A. W.,
- K. W.,
- J. Z. (1),
- M. Z. (2),
- K. B. (1),
- P. H. (1),
- K. S.,
- J. F.,
- G. Ć.,
- J. H.,
- W. O.,
- K. K.,
- R. B. (1),
- D. P.,

- M. Z. (1),
- K. B. (2),
- S. P.,
 - P. T.,
 - R. M.,
 - L. K.,
 - E. G.,
 - R. S. (1),
 - M. L.,
 - Z. N.,
 - B. C. (1),
 - Z. L.,
 - W. J.,
 - Urzędowi Skarbowemu w K.,
 - Urzędowi Skarbowemu w M.,
 - (...) - Oddział K.,
 - Urzędowi Gminy M.,
 - Urzędowi Miasta M.,
 - Urzędowi Marszałkowskiego w R.,
 - (...) w M.,
 - Towarzystwu (...) w W.,
 - (...) Banku Spółdzielczy Oddział w M.,
 - Bank (...) S.A. - oddział w M.,
 - Miejskiemu Przedsiębiorstwu (...) w M.,
 - (...) S.A.,
 - Przedsiębiorstwu (...) w M.,
 - Miejskiemu Przedsiębiorstwu (...) w M.,
- (...) SA z/s w R. /dawny (...) Zakład (...) w R./,
 - Spółce z o.o. (...) w B.,

- Urzędowi Dozoru Technicznego w T.,
- (...) Centertel w W.,
- (...) S.A. w P.,
- A. w S.,
- (...) sp. z o.o. w W.,
- (...) B. K. w D.,
- Firmie Skład (...) z K.,
- (...) Grafiki Użytkowej A. z S. M. K.,
- (...) sp. z o.o.,
- Zakład (...) z M.,
- Firmie „ (...) D.” R. N. (2) z K.,
- Kancelarii (...) z W.,
- Grupie Zakupowej (...) z R. należącej do G. K.,
- (...) spółka z o.o. K.,
- Firmie Ochrona Mienia (...) z D. należącej do E. W.,
- (...) S.A. z W.,
- Firmie (...) Spółka Jawna z miejscowości Ł. należącej do S. K. i J. S. (1),
- Firmie (...) z S.,
- (...) S.A. w W.,
- Firmie (...) z C.,
- Firmie Usługi (...) z C.,
- Firmie Ochrona i (...) s.c. z P.,
- (...) sp. z o.o. R.,
- Grupie (...) sp. z o.o. z W.,
- (...) sp. z o.o. w S.,
- (...) sp. z o.o.,
- Firmie (...) należącej do E. F. w K.,
- Spółce cywilnej (...) z siedzibą w S. należąca do W. W., R. K., J. Z. (2), Z. S.,
- (...) sp. z o.o. w R.,

- PPHU (...) należącej do L. W. ze S.,
 - Powiatowej Stacja Sanitarno Epidemiologiczna w M.,
 - (...) S.A. w K.,
 - Spółce z o.o. (...) z K.,
 - (...) sp. z o.o. - obecnie (...) S.A. -T.,
- K + L Biuro Handlowe (...) z (...) sp. z o.o.,
- (...) spółka z o.o. z W.,
 - Firmie (...) z S.,
 - (...) sp. z o.o. z W.,
 - Firmie (...) należącej do P. P. z A.,
 - Firmie (...). - (...) R. S. (2)-S.,
 - (...) sp. z o.o. K.,
 - Biuru (...) s.c. F. M., P. L.,
 - Firmie (...) S.A. z D.,
- Komornikowi Sądowemu przy Sądzie Rejonowym w Mielcu -(...)
- (...) sp. z o.o. - B.,
 - (...) sp. z o.o. z N.,
 - K. C. z G.,

tj. o przestępstwo z art. 308 k.k. w zw. z art. 300 § 2 k.k. i art. 300 § 3 k.k. w zw. z art. 300 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.,

VIII. w dniu 29 listopada 2007 roku w M., woj. (...), będąc prezesem zarządu spółki z o.o. (...), przywłaszczył powierzone powyższej spółce przez (...) Bank Spółdzielczy - Oddział w M. na podstawie umowy przewłaszczenia nr (...) z dnia 17 sierpnia 2006 roku mienie w postaci:

- maszyny do formowania termo próżniowego M.,
- P. - frezarki do obróbki tworzyw w trzech płaszczyznach typ 400 B,
- maszyny do druku sitowego (...),
- linii do produkcji sitodruku VIT 2-60- R7,

łączniej wartości 685 216 zł, poprzez ich sprzedaż na rzecz firmy (...),

tj. o przestępstwo z art. 284 § 2 k.k.

Sąd Okręgowy w Tarnobrzegu wyrokiem z dnia 9 listopada 2012 r., sygn. akt II K 24/11:

I. uznał P. M. za winnego popełnienia przestępstwa zarzucanego mu w punkcie VI aktu oskarżenia i za to na mocy art. 586 k.s.h. wymierzył mu karę grzywny w liczbie 200 (dwustu) stawek dziennych określając wysokość jednej stawki dziennej na kwotę 200 (dwieście) zł,

II. uniewinnił P. M. od popełnienia zarzucanych mu czynów opisanych w punktach I, II, V, VII i VIII aktu oskarżenia i w tym zakresie kosztami procesu obciążył Skarb Państwa,

III. przy przyjęciu, że zachowanie P. M. opisane w punktach III i IV aktu oskarżenia wypełnia znamiona przestępstw z art. 296 § 1a k.k., na mocy art. 17 § 1 pkt 10 k.p.k. w zw. z art. 296 § 4a k.k., postępowanie karne w powyższym zakresie umorzył, zaś kosztami procesu obciążył Skarb Państwa,

IV. zasądził od Skarbu Państwa na rzecz adw. J. S. (7) z Kancelarii Adwokackiej w T. kwotę (...),00 (jeden tysiąc sto siedem złotych) tytułem zastępstwa procesowego jako obrońcy wyznaczonego z urzędu oskarżonemu;

V. zasądził od P. M. na rzecz Skarbu Państwa kwotę 23 446,14 (dwadzieścia trzy tysiące czterysta czterdzieści sześć złotych czternaście groszy), w tym 4000 (cztery tysiące) tytułem opłaty, a w pozostałym zakresie na mocy art. 624§ 1 kpk zwolnił oskarżonego od zapłaty na rzecz Skarbu Państwa kosztów sądowych, a poniesionymi wydatkami obciążył Skarb Państwa.

Apelację od wyroku w części dotyczącej uniewinnienia P. M. od popełnienia czynów opisanych w punktach I i VII aktu oskarżenia (punkt II wyroku), na niekorzyść oskarżonego. wniósł prokurator Prokuratury Okręgowej w Tarnobrzegu.

Na podstawie art. 427 § 1 i 2 k.p.k. oraz art. 438 pkt 3 k.p.k. wyrokowi **z a r z u c i ł:**

I. mający wpływ na treść orzeczenia błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia polegający na bezzasadnym uznaniu, że P. M. jako prezes zarządu spółki z o.o. (...), poprzez sprzedaż w dniu 14 marca 2007 roku należących do niej czterech działek ewidencyjnych oznaczonych numerami (...) położonych w M. wraz z prawem własności znajdujących się na nich budynków za kwotę 500 000 zł brutto, nie wyczerpał znamion przestępstwa opisanego w punkcie I aktu oskarżenia przez to, że nie nadużył swoich uprawnień i nie niedopełnił swoich obowiązków oraz nie wyrządził spółce szkody majątkowej w wielkich rozmiarach, a powyższa transakcja spełniała warunki ekwiwalentności, podczas gdy z zebranego w sprawie materiału dowodowego w szczególności z opinii biegłych z zakresu wyceny nieruchomości oraz z ceny przedmiotowych nieruchomości podanej w kolejnej transakcji kupna - sprzedaży, która miała miejsce w dniu 8 sierpnia 2007 roku jednoznacznie wynika, że kwota sprzedaży rażąco odbiegała od ceny rynkowej, która w dacie pierwotnej transakcji wynosiła co najmniej 2 178 432 zł brutto, a zatem swoim zachowaniem oskarżony wyrządził spółce szkodę majątkową w wielkich rozmiarach w następstwie niedopełnienia obowiązków przez prezesa zarządu spółki (...) i nie dołożenia szczególnej staranności wynikającej z zawodowego charakteru swojej działalności oraz z obowiązującej w obrocie gospodarczym zasady postępowania dobrego gospodarza,

II. mający wpływ na treść orzeczenia błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia poprzez bezzasadne uznanie, że sprzedaż czterech samochodów m-ki O. (...) należących do spółki z o.o. (...) w dniu 30 marca 2007 roku w sytuacji grożącej spółce upadłości nie wyczerpała znamion przestępstwa opisanego w punkcie VII aktu oskarżenia, gdyż nie ujawniono by oskarżony ukrył przedmiotowe samochody i wobec braku skutku jego zachowania w postaci udaremnienia lub uszczuplenia zaspokojenia wierzycieli, podczas gdy z zebranego w sprawie materiału dowodowego- w szczególności z opinii powołanego w sprawie biegłego z zakresu księgowości oraz z zeznań komornika i wierzycieli wynika, że spółka z o.o. (...) znajdowała się w sytuacji grożącej upadłości co najmniej od kwietnia 2006 roku, a zatem sprzedaż powyższych samochodów w dniu 30 marca 2007 roku skutkowałą uszczupleniem zaspokojenia wierzycieli, których roszczenia faktycznie nie zostały zaspokojone i samochody te były zagrożone zajęciem.

Wskazując na te zarzuty **w niósł o** uchylenie punktu II zaskarżonego wyroku w zakresie uniewinnienia P. M. od popełnienia przestępstw opisanych w punktach I i VII aktu oskarżenia i przekazanie sprawy do Sądu Okręgowego w Tarnobrzegu - celem ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja prokuratora zasługuje na uwzględnienie.

Podniesiony w apelacji zarzut błędu w ustaleniach faktycznych (art. 438 pkt 3 k.p.k) uznać należy za trafny, jako że zasadność ocen i wniosków wyprowadzonych przez Sąd orzekający nie odpowiada prawidłowości logicznego rozumowania, a stawiający ten zarzut wykazał jakich mianowicie konkretnych uchybień w zakresie logicznego rozumowania dopuścił się Sąd I instancji (por. wyrok SN z 24.03.1975 r., II KR 335/74, OSNPG 1975, Nr 9, poz. 84; wyrok Sądu SA w Poznaniu z 6.07.1995 r., II Akc 182/95, Prok i Pr. 1996, Nr 2 – 3, poz. 24).

I. Co do zarzutu opisanego w punkcie I wyroku

Art. 296 k.k. udziela ochrony zasadom uczciwego obrotu gospodarczego w warunkach gospodarki wolnorynkowej.

Dobrem chronionym jest więc tutaj prawidłowość (pewność) obrotu gospodarczego. Przepis art. 296 k.k. chroni wszelkie interesy majątkowe, a więc zarówno te związane z prowadzoną działalnością gospodarczą, jak i wszelkie inne transakcje i działania dotyczące majątku mocodawcy, choćby dokonywane jednorazowo, takie jak na przykład sprzedaż, zakup, załatwianie sporów majątkowych itp.

Pełniąc funkcję prezesa zarządu spółki z o.o. (...), oskarżony był osobą zobowiązaną do zajmowania się jej sprawami majątkowymi, a to oznacza powinność obejmującą łącznie zarówno dbałość o uchronienie powierzonego mienia przed uszczerbkiem, zniszczeniem lub zgubieniem, pogorszeniem stanu interesów, jak i wykorzystanie tego mienia w procesie gospodarowania w taki sposób, by zostało ono powiększone lub wzrosła jego wartość (zob. wyrok SN z 5.01.2000 r., V KKN 192/ 99, Prok. i Pr. 2000, Nr 6, poz. 6, którego stanowisko zostało skorygowane w postanowieniu SN z 27.04.2001 r., I KZP 7/01, OSP 2002, Nr 1, poz. 20).

Apelacja słusznie zwraca uwagę na treść art. 208 § 2 k.s.h., zgodnie z którym każdy członek zarządu ma nie tylko prawo, ale i obowiązek prowadzenia spraw spółki. Członek zarządu winien swoje obowiązki oraz realizację praw wykonywać z należyłą starannością, aby nie ponosić wobec spółki odpowiedzialności za szkodę, spowodowaną brakiem takiej staranności (art. 293 k.s.h.). Ocena staranności odbywa się przy uwzględnieniu zawodowego charakteru działalności członka zarządu (art. 355 § 2 k.c.). Obejmuje to w szczególności znajomość procesów organizacyjnych, finansowych, ale także kierowania zasobami ludzkimi oraz znajomość obowiązującego prawa i następstw z niego wynikających w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej (zob. wyrok SN z 17.08.1993 r., III CRN 77/93, OSN 1994, Nr 3, poz. 69; uchwała SN z 18.12.1990 r., III CZXP 77/90, OSN 1991, Nr 5 – 6, poz. 65; wyrok SA w Katowicach z 30.04.1991 r., I ACr 115/93, OSA 1994, Nr 1, poz. 7).

Z kolei kryminalizowane na gruncie art. 585 § 1 k.s.h. zachowanie sprawcy może przybrać postać jakichkolwiek czynności faktycznych lub prawnych. W piśmiennictwie wskazuje się, że w praktyce działanie na szkodę spółki polega najczęściej m.in. na zawieraniu niekorzystnych umów, na podstawie których zbywa się mienie spółki. Odpowiedzialności karnej za przestępstwo działania na szkodę spółki handlowej nie wyklucza okoliczności, że podjęte przez sprawcę czynności stanowiły wykonanie uchwały wspólników (walnego zgromadzenia). Podmioty wymienione w art. 585 § 1 k.s.h. nie są bowiem zobowiązane do bezwzględnego, „mechanicznego” ich wykonywania.

W dacie zbycia nieruchomości położonych w M., na rzecz spółki z o.o. (...) za kwotę 500 000 złotych brutto, oskarżony dysponował operatem szacunkowym, sporządzonym w dniu 10 sierpnia 2006 r. przez rzeczoznawcę L. O., który określał wartość nieruchomości na kwotę 1 121 800 złotych (k. 4910 – 4934). Sąd orzekający, odwołując się do funkcjonującej w prywatnym obrocie gospodarczym zasady ekwiwalentności, uznał, iż zbycie owych nieruchomości

za kwotę 500 000 złotych nie stanowi przestępstwa opisanego w punkcie I wyroku m.in. dlatego, że kwota uzyskana ze sprzedaży jest wartością „najbardziej zbliżoną” do wyceny biegłego (uzasadnienie str. 5).

Nie sposób, z przyczyn czysto arytmetycznych, zgodzić się ze stwierdzeniem, iż kwota uzyskana ze sprzedaży, to jest 500 000 złotych, stanowi wartość „najbardziej zbliżoną” do kwoty 1 131 800 złotych. Uwadze Sądu orzekającego uszły przy tym dalsze kwestie lub też nie zostały ocenione w sposób zgodny z art. 7 k.p.k.

Otóż, w dniu transakcji (14.03.2007) spółka (...) – zgodnie z treścią umowy – wpłaciła jedynie kwotę 50 000 złotych, reszta miała zostać uiszczona w 60 miesięcznych ratach po 7500 złotych każda (akt notarialny, pkt VII, k. 1690).

Sprzedaż nieruchomości nastąpiła na rzecz podmiotu powiązanego z oskarżonym P. M.. Jak trafnie zarzuca apelacja, to oskarżony zaproponował M. C. objęcie funkcji prezesa zarządu spółki (...); a nadto udzielił mu pożyczki w kwocie 50 000 złotych na zakup udziałów spółki (k. 3883 – 3886). M. C. został prezesem spółki z dniem 19 maja 2006 r. (k. 574 – 579), a w dniu 16 października 2006 r. oskarżony nabył 280 udziałów spółki w łącznej kwocie 140 000 złotych i stał się mniejszościowym jej udziałowcem, przy kapitale 500 000 złotych. W tej sytuacji uprawniony jest wniosek, iż sprzedając w dniu 14 marca 2007 r. przedmiotowe nieruchomości za kwotę 500 000 złotych na rzecz spółki (...), a następnie odsprzedając je w krótkim czasie, bo w dniu 8 sierpnia 2007 r. na rzecz Przedsiębiorstwa (...) spółka z o.o. za kwotę 2 440 000 złotych (k. 2737 – 2740), oskarżony przysporzył korzyści majątkowej nie tylko spółce (...), ale i sobie, skoro był jej udziałowcem.

Opisana wyżej transakcja, dozwolona w świetle prawa, winna zostać oceniona w kontekście stawianego mu w punkcie I zarzutu, albowiem sprzedaż mienia spółki (...) po tak niskiej cenie wydaje się mieć szerszy związek z późniejszą jego sprzedażą za cenę kilkakrotnie wyższą. Pamiętać przy tym należy, że ta druga transakcja nastąpiła w okresie spłaty należności na rzecz spółki (...). Nie do przyjęcia wydaje się nie tylko kwota transakcji, lecz także wspomniany okres spłaty, obejmujący wszak pięć lat.

Autor apelacji słusznie zwraca uwagę, iż takie ustalenie ceny nieruchomości oraz warunków transakcji uznać należy za sprzeczne z zasadami postępowania dobrego gospodarowania. Oskarżony sprzedał na rzecz spółki (...) najbardziej wartościowe składniki majątkowe spółki (...), za cenę znacznie odbiegającą od najniższej wyceny, a przy tym kwotę transakcji o wysokości 450 000 złotych rozłożono na raty, obejmujące okres pięciu lat. Brak obowiązku zbycia nieruchomości po cenie rynkowej, nie może oznaczać akceptacji dla możliwości wyzbycia się majątku po cenach znacznie zaniżonych. Takie działanie winno zostać uznane za godzące nie tylko w indywidualne interesy spółki (...), ale również w działalność podmiotów występujących w obrocie gospodarczym, wobec których zobowiązania miała spółka (...). Zasadę ekwiwalentności świadczeń należy odnieść do świadczeń pomiędzy podmiotami gospodarczymi o dobrej kondycji finansowej i zachowanej płynności, a nie do podmiotów w stanie upadłości czy niewypłacalności.

Uwadze Sądu Okręgowego uszedł chyba fakt, iż w dacie zbycia przedmiotowych nieruchomości sytuacja finansowa spółki (...) nie pozwalała na spłatę jej zobowiązań. W tym czasie spółka posiadała zadłużenie wobec 25 podmiotów na kwotę 81 300 złotych oraz wobec 44 dalszych podmiotów na łączną kwotę około 2,6 mln złotych. Biegły J. L. wykazał w opinii, że na dzień 31 grudnia 2007 r., czyli po sprzedaży owych nieruchomości, spółka (...) praktycznie nie posiadała majątku, jej aktywa trwale wynosiły 2600 złotych.

Biegły M. G. zeznał, że ceny nieruchomości w 2007 r. rosły w niespotykanym tempie, nawet o 80 procent w skali rocznej (k. 5497 – 5498), który to fakt nie mógł ująć uwadze oskarżonego. A to oznacza, że przystępując do sprzedaży nieruchomości winien był wystąpić o nowy operat szacunkowy przedmiotowej nieruchomości, czego zaniechał.

W aktach sprawy zalega kilka wycen nieruchomości będących przedmiotem transakcji. W toku ponownego rozpoznania sprawy przyjdzie się do tego odnieść, nie zapominając o wyżej wskazanych nieprawidłowościach, będących udziałem oskarżonego. Doprecyzowania wymagać będzie wycena biegłej L. O., a to poprzez wskazanie czy kwota 1 138 800 złotych to wartość netto czy brutto, wszak różnica w tym wypadku może sięgać 22 procent wartości

nieruchomości. W zależności od przyjętej wyceny nieruchomości, przyjdzie wyliczyć wysokość szkody wyrządzonej przez oskarżonego spółce (...), a z kolei może rzutować na kwestię kwalifikacji prawnej (znamie „wielkich rozmiarów”).

Końcowo zaznaczyć należy, że pojęcie „zajmowania się sprawami majątkowymi” charakteryzuje się dwoma elementami: statycznym i dynamicznym. Element statyczny rozumiany jest jako postulat dbałości o zachowanie substancji powierzonego mienia i uchronienia go przed uszczerbkiem, pomniejszeniem, pogorszeniem stanu interesów majątkowych lub zniszczeniem. Natomiast element dynamiczny rozumieć należy jako postulat wykorzystania powierzonego mienia w procesie gospodarowania w taki sposób, aby mienie to zostało powiększone lub aby wzrosła jego wartość albo by prowadzenie działalności gospodarczej przynosiło oczekiwane korzyści (por. H. Pracki, Nowe rodzaje przestępstw gospodarczych, Prok. i Pr. 1995, Nr 1, s. 44 i in.).

Nie powinno być wątpliwości, że oskarżony P. M. w sposób zawiniony sprzeniewierzył się tym standardom.

II. Co do zarzutu opisanego w punkcie VII wyroku

Artykuł 300 § 2 k.k. chroni dwa różne dobra prawne: prawidłowość (pewność) obrotu gospodarczego oraz powagę orzeczeń organów państwowych (zob. uchwałę SN z 26.11.2003 r., I KZP 32/03 OSNKW 2004, Nr 1 poz. 3). Podmiotem czynu zabronionego, opisanego w tym przepisie, może być jedynie dłużnik (por. wyrok SN z 5.01.2000 r., V KKN 192/99, LEX nr 50986), a więc osoba ponosząca względem wierzyciela odpowiedzialność osobistą.

Art. 308 k.k. poszerza krąg możliwych sprawców przestępstw określonych w art. 300 § 1 – 3 na osoby, które na podstawie przepisu prawnego, decyzji właściwego organu, umowy lub faktycznego wykonywania zajmują się sprawami majątkowymi dłużnika.

Przez „zajmowanie się sprawami majątkowymi” rozumie się wszelkie zachowania polegające na rozstrzyganiu lub współdziałaniu

w rozstrzyganiu w sprawach majątkowych albo też wpływaniu na rozstrzygnięcia w takich sprawach, chociażby nawet jednorazowo (patrz; przywołany wyżej wyrok SN w 5.01.2000 r.).

Zachowanie się sprawcy przestępstwa określonego w art. 300 § 2 k.k. może przybrać różne formy, wyliczone w tym przepisie; i polegać na usunięciu, ukryciu, zbyciu, darowaniu, zniszczeniu, rzeczywistym lub pozornym obciążeniu lub uszkodzeniu składników swego majątku.

W niniejszej sprawie prokurator, podziеляjąc w znacznej części stanowisko Sądu orzekającego, wnosi o uznanie oskarżonego za winnego przestępstwa z art. 308 k.k. w zw. z art. 300 § 2 k.k. i art. 300 § 3 k.k., polegającego na zbyciu w dniu 30 marca 2007 r. na rzecz spółki (...) czterech samochodów marki O. (...), skutkiem czego było uszczuplenie zaspokojenia wierzycieli spółki z o.o. (...).

Z punktu widzenia realizacji znamion typu czynu zabronionego określonych w art. 300 § 2 k.k. nie jest istotne, czy zbycie przez dłużnika określonego prawa łączy się z nabyciem tego prawa przez inną osobę, czy też nie (np. zrzeczenie się hipoteki i zgoda na wykreślenie jej z księgi wieczystej). Obojętne są również sposób i forma zbywania przez dłużnika składników swego majątku. Znamie „zbycia” mienia zajętego lub zagrożonego zajęciem może wypełnić także zbycie dokonane „w celu zaspokojenia innej istniejącej wierzytelności” (wyrok z 23.09.1935, 3 K. 825/35, Zbiór Orzeczeń SN. Orzeczenia Izby Karnej 1936, z. III, poz. 12).

Przedmiotem oddziaływania sprawcy przestępstwa określonego w art. 300 § 2 k.k. nie może być każdy składnik jego majątku, ale jedynie składnik „zajęty lub zagrożony zajęciem” (wyrok SN z 22.09.2005 r., III KK 140/05, OSNwSK 2005, Nr 1, poz. 1731).

Składniki majątku dłużnika są zagrożone zajęciem, jeżeli istnieje konkretne, realne niebezpieczeństwo ich zajęcia, a więc takie niebezpieczeństwo, z którym należy się liczyć.

Przestępstwo z art. 300 § 2 k.k. ma charakter skutkowy, a więc do wypełnienia wszystkich jego znamion konieczne jest udaremnienie lub uszczuplenie egzekucji, a przez to zaspokojenia wierzyciela (por. wyrok SN z 18.10.1999 r., II KKN 230/99, Prok. i Pr – wkł. 2000, Nr 2, poz. 8; postanowienie SN z 4.11.2002 r., III KK 283/02, OSNKW 2003, Nr 3-4, poz. 34; wyrok SN z 2.09.2004 r., II KK 344/03, OSNwSK 2004, poz.1483; wyrok SN z 26.06.2008 r., IV KK 42/08, OSNwSK 2008, Nr 9, poz. 76).

Przez „udaremnione zaspokojenie wierzyciela” rozumieć należy wyłącznie całkowite uniemożliwienie zaspokojenia jego roszczenia – wierzyciel nie znajdzie zaspokojenia nawet w części. Natomiast przez „uszczuplenie zaspokojenia wierzyciela” należy rozumieć zmniejszenie zaspokojenia wierzyciela, a więc uniemożliwienie zaspokojenia jego roszczenia w jakiegokolwiek części (podkr. własne). Nie może budzić wątpliwości, że oba skutki przestępstwa określone w art. 300 § 2 k.k. są rozłączne i tym samym względem określonego wierzyciela nie mogą wystąpić równocześnie. Warunkiem sine qua non odpowiedzialności karnej na podstawie art. 300 § 2 k.k. jest ustalenie szczególnej więzi między zachowaniem się dłużnika a udaremnieniem lub uszczupleniem zaspokojenia jego wierzyciela, pozwalającej na obiektywne przypisanie dłużnikowi tego skutku.

Z uwagi na kierunkowy charakter konstrukcja przestępstwa zakreślonego w art. 300 § 2 k.k. zakłada, że sprawca traktuje udaremnienie lub uszczuplenie zaspokojenia swego wierzyciela jako środek do osiągnięcia założonego celu, jakim jest udaremnienie wykonania orzeczenia sądu lub innego organu państwowego, czyli uniemożliwienie jego egzekucji w trybie i czasie przewidzianym przez właściwe przepisy (przede wszystkim przepisy kodeksu postępowania cywilnego oraz ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji). Przez udaremnienie egzekucji rozumie się nie tylko całkowite jej uniemożliwienie, lecz także utrudnianie, np. przez spowodowanie zwłoki (wyrok z 18.02.1937 r., 2 K. 1620/36, Zbiór Orzeczeń SN. Orzeczenia Izby Karnej 1937, z. IX, poz. 250).

Sąd Okręgowy nie dopatrył się podstaw faktycznych do przypisania oskarżonemu P. M. występku opisanego w punkcie VII wyroku, mającego polegać na usunięciu wyszczególnionych w tym punkcie składników majątku spółki z o.o. (...), zajętych przez komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym w Mielcu. W uzasadnieniu Sąd orzekający stwierdził, że: „Ponieważ (...) opis czynu, którego popełnienie zarzucono P. M. nie wypełnia czasownikowego znamienia „ukrył”, nie zawiera także znamienia skutku w postaci udaremnienia lub uszczuplenia zaspokojenia wierzyciela, a w sprawie brak jest dowodów, że taki skutek wystąpił, to stwierdzić należy, iż oskarżonemu zarzucono popełnienie przestępstwa z art. 300 § 2 k.k., mimo że jego zachowanie nie realizowało wszystkich znamion tego czynu zabronionego” (uzasadnienie, s. 25).

Wyprowadzając powyższy wniosek Sąd Okręgowy nie rozważył należycie faktu, iż sprzedaż samochodów w dniu 30 marca 2007 r. należy traktować jako zbycie majątku spółki (...) w sytuacji grożącej spółce upadłości, przy czym wobec prowadzonych w tym czasie przez komorników postępowań egzekucyjnych, samochody te były zagrożone zajęciem.

Stanowisko powyższe znajduje oparcie w treści opinii biegłego z zakresu księgowości J. L. (2), gdzie mowa m.in. o tym, że spółka z o.o.

(...) co najmniej od kwietnia 2006 r. znajdowała się w stanie grożącej jej niewypłacalności lub upadłości i istniały podstawy do wystąpienia z wnioskiem o ogłoszenie upadłości. Brak zgłoszenia takiego wniosku oznaczał dla wierzycieli niemożność zaspokojenia (choćby w części) ich roszczeń (zob. wyrok SN z 3.07.2007 r., II KK 336/06, LEX nr 299/85).

Sąd wyrokujący przy ocenie zachowania oskarżonego pominął, że przestępstwo z art. 300 § 2 k.k. dotyczy także zbycia mienia zagrożonego zajęciem, pod warunkiem, że sprawca ma świadomość zagrożenia zajęcia składników jego majątku. Z punktu widzenia realizacji znamion czynu zabronionego określonych w art. 300 § 1 – 3 k.k. nie jest istotne, czy zbycie przez dłużnika określonego prawa łączy się z nabyciem tego prawa przez inną osobę, czy też nie. Obojętne są również sposób i forma zbywania przez dłużnika składników swego majątku. Może to być każda skuteczna (albo stwarzająca pozór skutecznej) czynność rozporządzająca, zdziałania pod tytułem odpłatnym. Słowem, każda czynność wywierająca skutek rzeczowy (albo stwarzająca pozór, że taki skutek wywiera).

W niniejszej sprawie nie powinno być wątpliwości, że spółka (...) nie regulowała znacznej części swoich zobowiązań i spora grupa wierzycieli dysponowała orzeczeniami sądów zasądzających na ich rzecz należności przysługujące im od dłużnika. Mimo wezwań do zapłaty spółka nie wywiązywała się z powyższych zobowiązań. Oskarżony niewątpliwie winien

mie i zapewne miał pewną wiedzę o sytuacji finansowej spółki, tak w chwili sprzedaży samochodów, jak też miał wiadomości, że wierzyciele będą dochodzić swoich praw w drodze postępowania egzekucyjnego.

Przypomnieć należy, że oskarżony był mniejszościowym udziałowcem spółki (...), na rzecz której w dniu 30 marca 2007 r. dokonano sprzedaży samochodów. Działanie oskarżonego układa się w pewien ciąg, którego celem jest wyzbycie się składników majątkowych spółki (...). Sprzedaż samochodów nastąpiła dwa tygodnie po sprzedaży najważniejszych aktywów spółki w postaci prawa wieczystego użytkowania czterech działek położonych w M., wraz z prawem własności usytuowanych na nich budynków, co wpisuje się m.in. w zamiar pokrzywdzenia wierzycieli spółki.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Okręgowy winien zatem – w ramach zdarzenia historycznego ujętego w punkcie VII wyroku – uprzedzić strony o zmianie opisu czynu i kwalifikacji prawnej, a następnie rozważyć kwestię odpowiedzialności karnej oskarżonego za ten czyn, przy uwzględnieniu uwag poczynionych wyżej, a sprowadzających się przede wszystkim do konieczności dokonania wszechstronnej oceny dowodów.

Z uwagi na uchylenie zaskarżonego wyroku i jego przekazanie do ponownego rozpoznania, nie rozstrzygano w przedmiocie zażalenie obrońcy oskarżonego na koszty procesu.

Mając to wszystko na względzie, orzeczono jak w wyroku.